

pisali vsak svoje narečje — povsod pa Ilirce, ki so pisali umeten južnoslovanski jezik — a enotnega slovenskega literarnega jezika še nismo imeli. Da se je ustvaril le-ta, je zasluga Podgorskega, ki je napravil kompromis med vsemi štirimi borečimi se elementi in začel pisati leta 1849. nove oblike. Podlaga, ki jo je dal novemu pravopisu, sloni že na vseh tistih

Luka Svetec.

idejah, katere sta zastopala pozneje Levstik in Škrabec, po katerih sta popolnoma reformirala naš pravopis (epohalna Svetčeva reforma je opisana v *Dom in Svetu*, l. 1913., str. 68 sl.; ostalo literarno delo je opisal Grafenauer v II. delu *Zgod. nov. slov. slovstva*, str. 236 sl.; popolno gradivo, ki pa ni kritično obdelano, je zbrano v sestavku I. Pobjeljarja: Svetec Podgorski v slov. slovstvu, Lj. Zvon, 1896, str. 725 sl.). Pesniško je orisal vse velike njegove zasluge S. Gregorčič, ki mu je ob sedemdesetletnici zapel krasen slavospev.

Dne 12. oktobra t. l. sem obiskal gospoda slavljence v Litiji, kjer se še čil in zdrav veseli življenja. Z globokim spoštovanjem sem poslušal moža, ki mi je pripovedoval spomine iz one znamenite dobe, ko je živel še Prešeren, ko so sanjali Ilirci svoje lepe sanje, ko je Bleiweis s svojim edinim slovenskim listom budil Slovence... Tudi njega je zbudil. Bleiweis je delil med najboljše dijake višjih razredov svoj list, tako je dobival Novice tudi Svetec in se navdušil za svoj narod. Za ilirščino sta ga vnela Karel Dežman in Luka Jeran, ki mu je — tedaj še bogoslovec — dal neko hrvaško slov-

nico. V slovstvo ga je uvedel Cigale, ki ga je izpodbudil, da je na slovenščino prevel povestico »Kazen radovednosti«, ki jo je nemški napisal za nemški dijaški list. Za pesnikovanje so ga navdušile Horacijeve pesmi; za Prešernove pesmi ni vedel ni, pač pa je poznal Prešerna samega — hodil je iz Kroatove pisarne (kjer je sedanje poštno poslopje v Prešernovi ulici!) po šolskem drevoredu mimo stare gimnazije; po zunanje je bil malce zanemarjen, bujne lase mu je pokrival potlačen klobuk; pripomnil je tudi, da je na slikah Prešeren dobro pogojen.

Ob devetdesetletnici zagotavljamo g. Svetca z Gregorčičevim slavospevom:

V vek Ti v narodu boš živel,
Bogu in domu zvesti sin!

In prosimo tudi z Gregorčičem:

A Večni tudi tu na sveti
daj dolgo srečno Ti živeti,
On daj Ti oni čas zazreti,
ko srečen bo naš dom in rod.

Dr. A. Breznik.

Umetniki o umetnosti.

Pravijo, da je treba biti za vsako ceno originalen. To je napačno: za vsako ceno moramo hoditi pot dobrega in lepega. Ako morete biti v teh mejah originalni, tem bolje! Kaj mi koristi vaša originalnost, če me vodi na rob prepada? Ingres.

Ona zla originalnost, ki nastaja iz umetnikovega nagnjenja do pretiravanja ali iz nepristnega čustva, ni nič drugega, nego bizarnost in neumnost.

Girodet-Trioson.

Originalnost je dar narave. Kdor hlepi po originalnosti, se mi zdi kakor oni, ki si nadene nos iz lepenke. Kdor je res originalen, je, ne da bi vedel. Preprost je in nenališpan ter ustvarja naivno, k čemur ga duh sili. Etex.

Trivialnost moramo izrabití, da izrazimo vzvišenost: to je prava umetnost! Millet.

Kritika sledi stvarstvu duha kot senca telesu. Malo koristi, ker večina kritikov ni kos svojemu delu. Delacroix.

Ne! Proč s kritiki! Niso potrebno, ampak popolnoma nepotrebno zlo, toda gotovo zlo. Škodujejo le in ne koristijo. Whistler.

Ako moremo pred svojo lastno močjo obstati, pustimo, naj drugi govore, kar hočejo. Človek, ki se dviga po lestvi, se ne sme brigati za zijala, ki tam spodaj lajajo. Meissonier.

Umetniki bi morali delati izključno za narod, narod sam je vreden soditi umetnika! David de Angers.

Nikdar se umetnik ne bo dvignil do vzvišenega, ako ne razume prijeti širokih mas, ako ni govornik celega naroda. David de Angers.

Že od nekdanj je bila umetnost poleg religije najboljše sredstvo, da se ljudstvo oplemeniti. Muzika si je že deloma priborila stališče, ki ji gre. In tako se bo sčasoma posrečilo tudi upodabljaljoči umetnosti prevzeti visoko misijo, da sme na pravem mestu sodelovati pri oplemenitju širokih mas. Trübner.